Gult - Solens farge

Gul er vår mest lysintense farge og forbindes med solen og ilden. I følge Goethe er den blåfargens og derved mørkets motpol og kan gi en oppløftet, munter, mildt stimulerende virkning. Hos grekerne var fargen symbol for solguden Apollon, men tilhørte også Pallas Athene, gudinne for visdom og kunst. For maleren van Gogh var gult selve psykens materialisering, overført til kaféinteriører, kornåkere og solsikker i hans malerier.

Av ifi.no

Språklig sett er gult relatert til verbet "å skinne" og i arkitekturen opptrer gulfargen ofte som stedfortreder for gull. I de gamle kulturene i Østen sparte de imidlertid ikke på det edle metallet i sine bygningsutsmykninger. Der er solens farge hellig og uttrykkes i de mange katedraler, kirkebygg og moskeer som forgylte interiører, himlinger og kupler. Som livets symbol i det gamle China, var det imidlertid bare keiseren som kunne anvende fargen i sin arkitektur.

I den ortodokse kirken er gult, eller gull, symbol for det fullkomne og for lyset fra himmelen, slik vi opplever det i de fantastiske gulvmosaikkene i bysantinske kirker og i Tempelet i Jerusalem, som har et helt gulv av gull.

Jordpigmentet har røtter langt tilbake i tid og ble blant annet benyttet i hulemaleriene i Lascaux og Altimira. Navnet oker er avledet av det greske "Ochros", som betyr blekgul, men fargen har et langt større spekter enn det. I eldre tid ble betegnelsen naturlig oker brukt om leirholdige jernforbindelser som

varierer sterkt i sammensetning, ikke bare mellom geografiske områder, men også innenfor det samme funnet. De fineste forekomster av oker skal visstnok finnes i Vuucluse i Frankrike.

Den gule jorden

"Jordens gull", nemlig okerfargen, har tradisjonelt vært den mest brukte gulfargen i den profane arkitekturen. Den er tilgjengelig i jordsmonnet i store deler av verden, også her i landet.

De ulike okertypene inndeles i henhold til i to undergrupper; gule eller gulbrune okere, ofte kalt rå okere, og røde samt rødbrune, ofte kalt brente okere. Den første gruppen samsvarer best med symbolverdien for Ochros. Handelsbetegnelser på okere er lysoker, gulloker, mørkoker, marseilleoker, pariseroker og satinoker, samt terra de Siena og terra di Pozzuoli, etter byene. De siste kan nesten kategoriseres som brunfarger.

Okerpigmentet var en viktig ingrediens når man skulle fremstille de såkalte steinimiterende fargene før i tiden. Pigmentet forekommer imidlertid sjelden i så rå tilstand at den umiddelbart kan rives og blandes i bindemiddelet. Det er gjerne forurenset av grus og sand og planterester.som må separeres ut gjennom slemming og dekantering. På grunn av disse fordyrende prosesser har man flere steder gitt opp produksjonen av naturlig oker og gått over til å fremstille den kunstig.

Gult er kult, med en anelse rødt.

I dag er okerfargene ofte detronisert av renere gulfarger i arkitekturen. Disse er populære både i eksteriøret og i interiøret, noe som kan forklares med livsstil og image. Mennesker som omgir seg med gult signaliserer en viss forsiktighet, men også en vilje til dristighet, de framtrer passe sanselige uten å overdrive. Det ligger en sosial trygghet i dette fargevalget.

De mest kjente gule pigmentene som er i bruk er blytinngul, neapelgul og kromgul, som fikk stor betydning da det ble utviklet i begynnelsen av 1800-tallet. Andre gule pigmenter er auripigment, zinkgult, sitrongult og cadmiumgult. De dyreste av disse pigmentene tilfaller arkitekturen kun i små mengder, som cadmiumfargen. Den er neppe en ingrediens i den gule husmalingen du kan blande deg hos fargehandleren, men er fremdeles yndet i kunstverden.

Dagens situasjon er at det gule huset til stadighet blir sterkere og mer selvlysende, med en dreining mot sur sitron. Denne fargenyansen er nå som en farsott over landet, ikke bare i byene, men den dukker opp på gårdstun og langs landeveien. Man velger seg en ren og klar gulfarge fra en liten prøve, og vips, med store mengder blått dagslys mot den malte flaten oppleves fargen grønnaktig. Et godt råd: En anelse rødt i malingsspannet kan motvirke dette. Det er nemlig ikke gull alt som glitrer gult i arkitekturen.